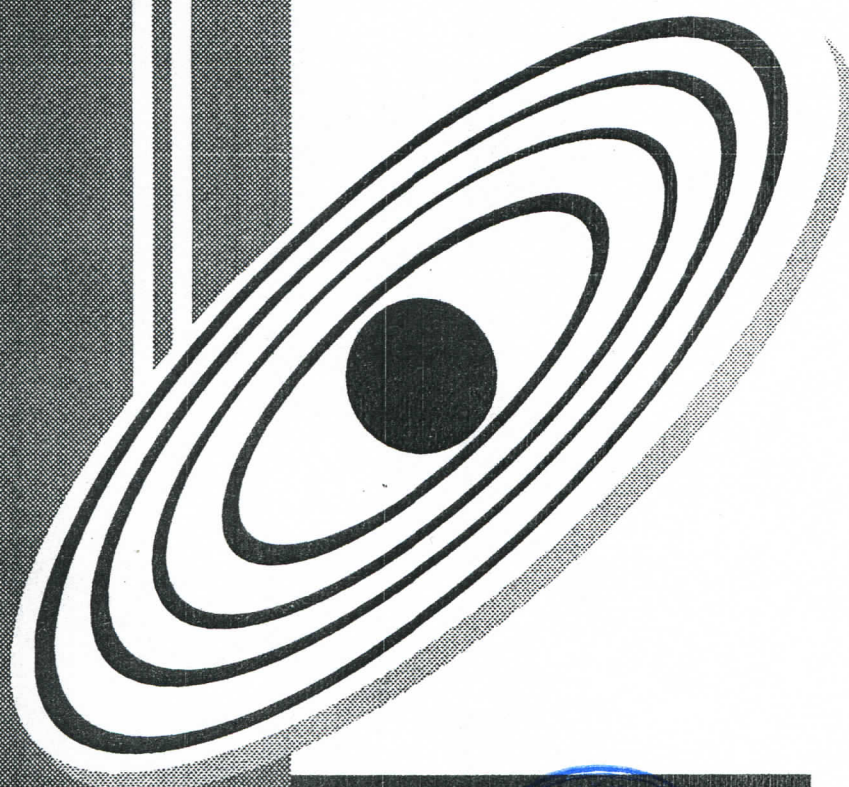

2

АСПІРАНТСЬКИЙ КОЛОКВІУМ

Херсон 2001

перекопію завіряю!
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради

08.10.03

доцент В.Л. Редява
доцент Л.В. Бат'є

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний педагогічний університет

АСПІРАНТСЬКИЙ КОЛОКВІУМ

Збірник матеріалів Аспірантського колоквіуму
(професорський тиждень 8-12 жовтня 2001р.)

Херсон 2001

*Ксерокопію завіряю:
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради*
08.10.03

*доцент В.І. Редяєва
доцент Л.В. Бабіє*

БК 51.2.721+28.903
А90

А90 **Збірник матеріалів. Аспіранський колокіум.** / – Херсон;
Олді-пнос, 2001. – 142 с.

ISBN 966-7914-28-3

Збірник містить результати оригінальних досліджень аспірантів та
магістрантів наукових кафедр психолого-природничого факультету
ХДПТУ.

Рекомендується для науковців, методистів, учителів і студентів.

Редакційна колегія :

Шмалей С.В. – відповідальний редактор, декан ПШФ ХДПТУ, к.б.н.,
доцент.
Бойко М.Ф. – завідувач кафедри ботаніки ХДПТУ, д.б.н., професор.
Шабатура М.Н. – д.б.н., професор,
Макаренко М.В. – д.б.н., професор,
Фомічова Л.І. – д.л.н., професор,
Сагач В.Ф. – д.м.н., професор,
Чмеленко Ф.О. – д.х.н., професор,
Русіна Л.Ю. – к.б.н., доцент,
Спринь О.Б. – к.б.н., доцент,
Гасюк О.М. – аспірант, відповідальний секретар.

Друкується за рішенням вченої ради психолого-природничого
факультету від 10.09.01 року.

ISBN 966-7914-28-3

© "Олді-пнос", 2001

БК 51.2.721+28.903

3
У жовтні 2001 року на психолого-природничому факультеті
Херсонського державного педагогічного університету відбувся
традиційний п'ятий Професорський тиждень.

Вже декілька років проведені вчені України беруть участь у роботі
Тижня, проводять авторські лекції, усні випуски наукових часописів,
презентації підручників і монографій, майстер-класи та тренінги,
практикуми і екскурсії. У 1997-2001 роках на Професорському тижні
викладали: доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент
НАН Акімов І.П., (Київ); доктор психологічних наук, професор, Бурлачук
Л.Ф. (Київ); доктор біологічних наук, професор, Дубіна Д.М. (Київ) доктор
біологічних наук, професор, Захаренко О.О. (Київ); доктор хімічних наук,
професор, Єзіков О.В. (Херсон); доктор медичних наук, професор,
Подкоритов О.Р. (Харків); доктор біологічних наук, професор, член-
кореспондент НАН Акімов І.П. (Київ); доктор біологічних наук,
професор, Радченко О.П. (Київ); доктор медичних наук, професор, член-
кореспондент НАН, лауреат Державної премії В.Ф. Сагач (Київ); доктор
психологічних наук, професор, Фомічова Л.І. (Київ); доктор хімічних
наук, професор, Чмеленко Ф.О. (Дніпропетровськ); доктор біологічних
наук, професор, академік Аерокосмічної академії М.Н. Шабатура (Херсон);
доктор географічних наук, професор, академік Інженерної академії Швєбс (Одеса); доктор біологічних наук, професор, Чайченко Г.І.

Серед численних заходів тижня цього року особливо увагу
привернув Аспірантський колокіум, матеріали якого надруковані у
даному збірнику.

Представлені доповіді є результатами оригінальних досліджень з
психології, психофізіології, хімії, географії, психопієси, що проводяться
аспірантами та магістрантами кафедр психолого-природничого
факультету. Актуальність, оригінальність, широта та різноманітність тем
дозволяють скласти уявлення про напрямки та перспективи наукової
роботи молодих дослідників.

З повагою Рада молодих вчених
психолого-природничого факультету ХДПТУ.

Ксерокопію завіряю:
Проректор з наукової роботи
секретар вченої ради
08.10.03

доцент В.І. Федяєва
доцент Л.В. Бабіє

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ПІДЛІТКІВ ІЗ СЛУХОВОЮ СЕНСОРНОЮ ДЕПРИВАЦІЄЮ

Перспективною формою реалізації задач охорони і зміцнення здоров'я підлітків з недоліком слуху є програма валеологічного моніторингу, що може стати основою співробітництва органів освіти, охорони здоров'я, громадськості, спеціалізованого навчального закладу і батьків у рішенні вищевказаних проблем [4].

Для здійснення валеологічного моніторингу необхідна уніфікація критеріїв і методик оцінки стану здоров'я, психофізичного статусу й умов навчання підлітків; об'єктивізація показників регулярних обстежень стану здоров'я; створення інформаційно-аналітичної вертикалі, що дозволяє здійснювати обмін інформацією і забезпечувати прийняття адекватних рішень на всіх рівнях від індивідуального до регіонального і державного [6].

Галузь застосування валеологічного моніторингу є:

- навчання на основі валеологічних принципів організації навчального процесу;
 - корекція утруднень адаптації до умов навчання в спеціалізованому навчальному закладі;
 - валеологічне виховання і формування навичок здорового способу життя;
 - соціально-психологічна адаптація і реабілітація підлітків;
 - оздоровча робота з підлітками;
 - професійна орієнтація і профвідбір.
- Зміст валеологічного моніторингу припускає аналіз особистих (індивідуальних) результатів об'єктивних тестів (показників фізичного

розвитку, моторики, психофізичного стану), соціально-економічного статусу родини, санітарно-гігієнічної і медико-педагогічної характеристики умов навчання [2].

Стандартизація підходів до валеологічної оцінки ситуації повинна бути підкріплена стандартизацією не тільки засобів, але і методів проведення тестування й опитування. Кожна батарея тестів повинна бути забезпечена детальною інструкцією з проведення відповідного опитування тестування, що зумовлює при її дотриманні надійність і вірогідність виміру. Оцінка результатів тесту можлива тільки в тому випадку, якщо ці конкретні результати зіставляються і порівнюються задалегіть визначеними нормативами. Для цілей валеологічного моніторингу підлітків зі слуховою сенсорною депривацією необхідно використати загальноприйнятих середньостатистичних нормативів, до чого що один з основних законів валеології складається в об'єкті індивідуально-типологічних особливостей, що можуть істотно відрізнятися від середньопопуляційної «норми» [5].

Технологія здійснення валеологічного моніторингу підлітків з порушенням слуху передбачає розробку положення про валеологічну службу спеціалізованої установи; пакета документів по організації валеологічної служби; програми психолого-валеологічної експертизи навчально-виховного процесу.

У ході проведення психолого-валеологічного моніторингу здійснюється:

- вивчення рівня здоров'я з виділенням груп ризику по розвитку донозологічних і патологічних станів;
- гігієнічна характеристика навчально-виховного процесу (навчальний розклад і режимні моменти навчальної і позучбової діяльності);
- оцінка працездатності і функціонального стану;
- розробка основних оздоровчих заходів;

доцент В.І. Федяєва
доцент Л.В. Бабів

Ксерокопію заверяю:
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради

08.10.03

- валеологічна освіта вчителів; тематичні батьківські збори з обговоренням питань фізичного, психічного й емоційного стану підлітків.

Основні етапи роботи

4. *Обстеження учнів.* На даному етапі вивчаються особливості способу життя в дитиний період, умови роботи батьків і навчального процесу слабобочуючих підлітків; «фактори ризику», що негативно впливають на здоров'я. У бесіді виявляються особистісні характеристики: рівень уявлень про здоров'я, мотивації відносин до власного здоров'я, особистісне поводження в плані підтримки і зміцнення здоров'я, відношення до наявного захворювання, характер медичної активності, сімейний генетичний аналіз [4].

1. Оцінка стану здоров'я учнів по скрінінг-програмі в наступному обсязі:

1.1. Одержання потрібної інформації про підлітка від батьків:

- анкетне опитування батьків за допомогою спеціальної анкети для виявлення анамнестичних даних підлітка, закономірностей росту і розвитку, перенесених захворюваннях;
- анкетне опитування батьків для оцінки стану здоров'я підлітка;
- тест-опитування батьків для виявлення батьківського ставлення до підлітка як особистості та потреби психологічної допомоги з питань виховання.

1.2. Індивідуальна оцінка фізичного розвитку підлітків, що виявляє гармонійність і дисгармонійність розвитку, відхилення в розвитку. Оцінка фізичного розвитку по загальноприйнятим методам проводиться з урахуванням конституційного типу людини, ступеня гармонійності відповідно до цього фізичного розвитку. Тому такі показники, як маса

тіла, силові показники (станова і кистьова динамометрія), життєва емісія, легель і інші, оцінюються не стосовно середньостатистичного учня даного віку і статі, а з урахуванням біологічного (конституційного) типу, що має велике психологічне значення. Астенік характеризується одними особливостями (нормами) фізичного розвитку, дистівний тип іншими. Але і той, і інший можуть бути розвинені гармонійно. Тому рекомендації з контролю за масою тіла, підтримці його оптимальному в кожному конституційальному типі повинні бути індивідуальними [4].

1.3. Оцінка функціонального стану організму:

- визначення розумової працездатності;
- визначення стану психофізіологічних процесів: уваги, пам'яті, мислення, нейродинамічних характеристик, показників фундаментальної асиметрії мозку;
- визначення психоемоційного стану;
- визначення самопочуття, активності і настрою за тестом САН;

- оцінка психоемоційного статусу за допомогою опросника Міні-Мульт, теста Ллошера;

- визначення рівня тривожності і самооцінки за тестом Спілберга-Ханіна;

- оцінка функціонального стану серцево-судинної, дихальної і нервової (вегетативної) систем; проводиться за результатами існуючих проб з дозованим фізичним навантаженням. У результаті реєструються кількісні характеристики фізичної працездатності, що дають уяву про функціональний стан кардіореспіраторної системи.

1.4. Оцінка типу функціональної реактивності організму («стаєр» чи «спрінтер») дозволяє також видавати індивідуальну оцінку фізичного

всероково завіряю:
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради
08.10.03

доцент В.П. Федзюв
доцент Л.В. Бабів

розвитку і функціонального стану організму в залежності від біологічних (природних) особливостей.

2. Лікарський огляд групи «ризик» (за даними скрінінг-діагностики) і додаткове обстеження за допомогою сучасних комп'ютерних технологій (у разі потреби) в умовах спеціалізованих медико-реабілітаційних центрів.

Проводиться також оцінка імунітету і неспецифічної резистентності.

3. Зайтиблене обстеження з виявленими формами патології і направлення до відповідного фахівця.

4. Видача індивідуального висновку про стан здоров'я підлітків з вадами слуху, розробка маршруту оздоровлення і вадеологічних рекомендацій з корекції виявлених порушень [1].

Підсумовуючи можливі результати, можна стверджувати, що впровадження комплексу підходів і методів вадеологічного моніторингу і результатів психолого-вадеологічної експертизи в систему керування спеціалізованими освітніми установами різного рівня:

- 1) істотно знижує чи усуває вплив факторів «ризик», захворюваність і, як результат, зменшує витрати на лікування;
- 2) сприяє більш здоровому функціональному стану;
- 3) забезпечує гарні взаємини в родині;
- 4) є основою реалізації потреби слабочуючих підлітків до самоактуалізації, забезпечує високу соціальну активність, соціальний успіх;
- 5) обумовлює високу працездатність організму і продуктивність праці, зниження втоми.

СПИСОК ВИКОРИСТАННО ЛІТЕРАТУРИ

1) Апанасенко Г.Л. Індивідуальне здоров'я, як предмет дослідження //Вадеологія. - 1997. - № 4. - с. 44 - 46.

2) Байвський Р.М. Прогнозування станів на межі норми та патології. - М., 1979. - 280 с.

3) Боскіс Р.Н. Проблеми розвитку і типології дітей з порушеними слуху. - В кн.: Психологія глухих дітей. М.: 1971, с. 7-13.

4) Зайцев Г.К. Вадеологічний аналіз і забезпечення здоров'я педагогічними засобами в системі освіти //Вадеологія. - 1997. - № 4. - с. 16-21.

5) Зайцева Г.Л. Сучасні підходи у освіті дітей з вадами слуху: загальні ідеї та перспективи //Дефектологія. - 1999. - № 5-6.

6) Заруба Н.А. Психічний і фізичний розвиток особистості як індивідуальності //Здоров'я, особистість, освіта. - 1996. - № 4. - с. 84-89.

7) Ковальов В.В. Психіатрія дитячого віку. - М.: Медицина, 1979.

8) Крилов А.А. Практикум з загальної і експериментальної психології. - Л., 1987.

9) Тьоміна І.Я. Патологія слуху та тулубухості. - В кн.: Психологія глухих дітей. М.: Педагогіка, 1972, с. 24-30.

УДК.582.29

Богдан О.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІХЕНОФЛОРИ СОСНОВИХ ЛІСІВ КРИМУ

Лікаринки, соснові ліси, АР Крим

Дані щодо лишайників соснових лісів можна знайти в роботах, що присвячені аналізу ліхенофлори значних за розмірами територій. Такі дослідження започатковані в Україні з 50-х років з метою виявлення

доцент В.П. Федяєва
доцент Л.В. Бабія

Ксерокопю завіряю!
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради

28.10.03

шильху. Дослідження креативності над рефлексивним інтелектом може привести до творчого спаду і скороченню часу життя. [2]

Дійсно, задатки творчих здібностей властиві кожній людині. Потрібно лише розкрити їх, та розвинути.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дружинин В.Н. Психология: Учеб. для гуманит. вузов. СПб. - 2001.- С. 425-436.
2. Лук А.Н. Психология творчества. - М. - 1978 С. 42-50.
3. Ниренберг Дж. И. Искусство творческого мышления. - М.: ООО "Толдурри", 1996. - С. 15-26.

Стаття посвящена всегда актуальной теме: влиянию творческой активности, процесса на психическое здоровье человека. Раскрываются многие концепции исследователей, в которых решается вопрос – талант – это максимальное здоровье, или талант – это болезнь. Творческие задатки в какой-то мере присущи каждому человеку, и лишь реализация творческого потенциала делает человека психически нормальным.

The article is devoted to the always actual subject: the influence of the creative process, act to the psychic health of the person. Reveals many theories of the investigators, with decides the question – talent is a maximum health or talent is an illness. The creative deposits in some measure characteristic to everyone person and only the realization of the creative deposits makes person a psychic normal.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПРИПІПИ ПРОВІДЕННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОГО МОНИТОРИНГУ ПІДЛІТКІВ ІЗ СЛУХОВОЮ СЕНСОРНОЮ ДЕПРИВАЦІЄЮ.....	4
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІХЕНОФЛОРИ СОСНОВИХ ЛІСІВ КРИМУ.....	9
БЕРЕЖЕННОСТЯ КАК СОЦИОКУЛЬТУРНОЕ ЯВЛЕНИЕ.....	15
ЛІЧНОСТНІ ОСОБЕННОСТІ ДІТЕЙ С РІЗНИМ УРОВНЕМ РАЗВИТИЯ ОВЦІХ СПОСОБНОСТЕЙ.....	22
ЕГІПТОРНІ ВЛАСТИВОСТІ ОЛГОСАХАРИНОВ, ЯКІ МІСТЯТЬ ФУККОЗУ.....	27
ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СЕНСОРНО ДЕПРИВОВАНИХ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	32
ПСИХОФІЗИОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПАМ'ЯТІ ТА УВАГИ У СОЦІАЛЬНО ЗАНЕДБАНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	41
ДИНАМІКА ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТІ ОРГАНІЗМОВ В СЕЗОННОМ РИТМІ.....	45
ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У СЕНСОРНО ДЕПРИВОВАНОЇ МОЛОДІ.....	53
СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КЕРІВНИЦТВА ОСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ.....	60
АНАТОМО-ФІЗИОЛОГІЧНІ ЗМІНИ КАРДІОВЕСІЛЯТОРНОЇ СИСТЕМИ ТА ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ПРИ БАГАТОРІЧНОМУ ТРЕНУВАННІ ТРЕЙСІВ.....	67
СУЧАСНИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР: ЗМІСТ, ФУНКЦІЇ, ПРИЗНАЧЕННЯ.....	77
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН СЕРЦЯ У СЕНСОРНО ДЕПРИВОВАНИХ ДІТЕЙ.....	84
МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ТВОРЧЕСКОГО ПОДХОДА К РЕШЕНИЮ ЗАДАЧ.....	84
ЕКОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ФЛОРИ ПІВНІЧНОГО ПРИСІВАШІШІ.....	91
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВІДНОСИН "СИМВОЛ - ЗНАЧЕННЯ" НА ЕТНІЧНОМУ МАТЕРІАЛІ (ПСИХОСЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	105
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НОВОВЕДЕНЬ В ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	112
ПОКАЗНИКИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО ЗАНЕДБАНИХ ПІДЛІТКІВ.....	117
ПІДРОЛОГІЧНІ УМОВИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГРУНТИ ОСТРОВА ДЖАРІЛІШ АЧ.....	130
ТВОРЧА ОСОБЛИВОСТІ, Ї ПСИХІЧНІ ЗДОРОВ'Я.....	136

Керуючим звіряно;
Директор з наукової роботи
Секретар вченої ради 08.10.03

доцент В.І. Федосова
доцент Л.В. Бабій

Збірник матеріалів Аспірантського колоквиуму
(професорський тиждень 8-12 жовтня 2001р.)

АСПІРАНТСЬКИЙ КОЛОКВІУМ

Відповідальний редактор – Шмалей С.В.
Комп'ютерне макетування – Гасюк О.М.

Здано до набору 01.10.01. Підписано до друку 09.10.01.
Формат 60x90/16. Папір офс.№1. Обл.друк.арк. 8,3.
Ум.друк.арк. 8,6. Наклад 50. Зам.№

Віддруковано "Олді-плюс"
Видавництво "Олді-плюс"
м. Херсон, вул. Комсомольська, 2, оф.108
тел. (0552) 42-08-19
e-mail: oldi@public.kherson.ua

*ксерокопії завіряю:
Проректор з наукової роботи
Секретар вченої ради 08.10.03*

*доцент В.І. Федяєва
доцент Л.В. Бабіє*